

Wielkie możliwości małych języków.

Nauczanie języka węgierskiego oraz innych języków ugrofińskich w Polsce na różnych poziomach kształcenia

Csilla Gizińska

Nauka języka węgierskiego albo fińskiego jest na pozór zajęciem dla miłośników lingwistycznej egzotyki. Tymczasem w rzeczywistości często otwiera drogę do bardzo ciekawej kariery zawodowej.

Niniejszy artykuł jest poświęcony nauczaniu na polskich uniwersytetach trzech języków i kultur takich małych krajów, jak Węgry, Finlandia i Estonia. Węgierski, fiński i estoński należą do grupy języków ugrofińskich, różniących się od rodziny indoeuropejskiej strukturą aglutynacyjną. Te osobliwe brzmiące języki o dziwnej strukturze także współcześnie traktowane są często w Polsce jako „niemożliwe do nauczenia”. W artykule tym chciałabym podważyć te błędne przekonania i przedstawić specyficzną sytuację tych pozornie izolowanych „małych” języków w polskim szkolnictwie wyższym. Warto pamiętać, że język węgierski, przynajmniej w Warszawie, był niegdyś nauczany nie tylko na uniwersytecie, lecz także w szkole podstawowej i w liceum. Obecnie w polskim systemie szkolnictwa nauczanie języka węgierskiego jako obcego prowadzone jest wyłącznie w szkolnictwie wyższym.

Nauczanie języków ugrofińskich w Polsce

Możliwość nauki omawianych języków od poziomu podstawowego oferują polskim studentom trzy uniwersytety. Oprócz kursów językowych dostępne są także wykłady poświęcone

historii i kulturze poszczególnych narodów, co ma na celu umożliwienie studentom zrozumienia specyfiki współczesnego społeczeństwa węgierskiego, fińskiego i estońskiego.

Uniwersytet Warszawski

Katedra Hungarystyki Uniwersytetu Warszawskiego jest nie tylko najstarszym, lecz także największym ośrodkiem nauczania języków ugrofińskich w Polsce. Lektorat języka węgierskiego działał tu już w okresie międzywojennym (1930-1939), a w roku 1949 został otwarty ponownie. W roku 1952 na Wydziale Turkologii utworzony został Zakład Filologii Węgierskiej. Podwaliny polskiej hungarystyki są dziełem historyka i orientalisty – prof. Jana Reychmana oraz literaturoznawcy – Istvána Csaplárosa. Do lat siedemdziesiątych wyężona praca warszawskich hungarystów skupiała się na opracowaniu wielkiego słownika węgiersko-polskiego i polsko-węgierskiego (do dnia dzisiejszego słownik ten jest w użyciu). Od tamtego czasu pod egidą Katedry ukazały się liczne antologie literatury (Csapláros, Kerényi 1975), bibliografie (Csapláros 1976), podręczniki i inne publikacje naukowe. W tym samym okresie nastąpił rozkwit tłumaczeń i promocji literatury węgierskiej

w Polsce. W ciągu minionych sześćdziesięciu lat wyrosło kilka pokoleń tłumaczy, spośród których należy wymienić Andrzeja Sieroszewskiego, Elżbietę Cygielską, Teresę Worowską, Annę Górecką, Jolantę Jarmołowicz, Szczepana Woronowicza, a z młodszych roczników – Justynę Goszczyńską i Julię Wolin. Po zmianie ustroju, w obliczu nowej rzeczywistości, Katedra Hungarystyki podjęła w latach 2003-2009 próbę wprowadzenia studiów wieczorowych, co było wydarzeniem bez precedensu nie tylko w Polsce, ale także w skali europejskiej.

Rok akademicki 2007/2008, kiedy to w ramach procesu bolońskiego uruchomiono dwustopniowy system studiowania, był w historii Katedry rokiem szczególnym. Wprowadzono wówczas podział na 4-letnie (8-semesterne) kształcenie licencjackie i półtoraroczne (3-semesterne) kształcenie magisterskie. Opracowany wówczas program nauczania Katedry Hungarystyki po raz kolejny okazał się nowatorski. Na podstawie wieloletniego doświadczenia uznano bowiem, że do opanowania zarówno języka węgierskiego, jak i fińskiego, potrzeba więcej czasu niż w przypadku języków indoeuropejskich. W czteroletnim programie studiów pierwszego stopnia jest niemal tyle samo godzin zajęć praktycznej nauki języka (średnio 10 tygodniowo), co we wcześniejszym pięcioletnim programie studiów jednolitych. Z jednej strony, podnosi to wartość dyplomu licencjackiego, którego uzyskanie jest równoznaczne z opanowaniem języka na poziomie C1. Znacznie zwiększa to bowiem szanse absolwentów na to, by już po uzyskaniu dyplomu licencjata mogli zacząć pracować w zawodzie zgodnym z wykształceniem. Z drugiej strony, chodziło o to, by dzięki lepszemu opanowaniu języka kierunkowego na pierwszym etapie studiów słuchacze studiów magisterskich mieli możliwość uzyskania wykształcenia prawdziwie uniwersyteckiego. Zarówno w odniesieniu do języka węgierskiego, jak i fińskiego, mamy do czynienia ze specyficzną sytuacją. Obu tych języków można zacząć się uczyć dopiero na uniwersytecie, co sprawia, że program ich nauczania odbiega od toku typowego dla filologii innych języków europejskich – obok intensywnej nauki języka, studentów należy zapoznać z podstawowymi informacjami na temat literatury i kultury, co nie jest niezbędne w przypadku takich języków, jak angielski, niemiecki, francuski, ale także czeski czy słowacki. Dopiero w ostatnim roku studiów licencjackich studenci osiągają taki poziom znajomości języka, który pozwala im na czytanie tekstów naukowych i literatury przedmiotu w oryginale. Na ostatnim roku

Zarówno na węgierskiej, jak i na fińskiej specjalizacji, obowiązkowe jest opanowanie na poziomie B1 jednego wybranego języka niekierunkowego.

studiów pierwszego stopnia studenci wybierają specjalizację literaturoznawczą (kulturoznawczą) lub językoznawczą, a już od pierwszego semestru studiów magisterskich, w zależności od dokonanego wyboru, uczęszczają na zajęcia poświęcone zagadnieniom głównie teoretycznym i specjalistycznym.

Rok akademicki 2007/2008 przyniósł jeszcze jedną zmianę. Filologia węgierska przekształcona została w filologię ugrofińską, w obrębie której powstały dwie specjalizacje – węgierska i fińska. Nauczanie języka fińskiego i fińskiej kultury miało już na Uniwersytecie Warszawskim swoje tradycje, co pozwoliło na rozszerzenie programu kształcenia. Już od 1964 r. prowadzony był w Katedrze Hungarystyki lektorat języka fińskiego, a od lat siedemdziesiątych zaczęto prowadzić komparatystyczne badania fińsko-polskie i ugrofińskie. Obecnie program filologii fińskiej jest w istocie lustrzanym odbiciem programu nauczania na filologii węgierskiej. Oprócz zajęć z literatury i językoznawstwa są też kursy poświęcone węgierskiej i fińskiej kulturze, a przede wszystkim translatorium – przykład literatury pięknej i fachowej. Zarówno na węgierskiej, jak i na fińskiej specjalizacji, obowiązkowe jest opanowanie na poziomie B1 jednego wybranego języka niekierunkowego. Poza tym w ramach lektoratowych zajęć ogólnouniwersyteckich studenci mogą uczyć się jeszcze jednego języka obcego, z którego muszą zdać egzamin na poziomie B2. Podsumowując, można powiedzieć, że językowe przygotowanie warszawskich studentów jest wyjątkowo wszechstronne i daje im szerokie możliwości wyboru drogi zawodowej.

Poza tym, również w 2007 r., z uwagi na specjalizację fińską utworzony został w Katedrze Hungarystyki lektorat języka estońskiego, w ramach którego lektor delegowany przez Estonię prowadzi zajęcia poświęcone zarówno praktycznej nauce języka estońskiego, jak i kulturze Estonii.

Poza wspomnianymi powyżej trzema językami ugrofińskimi w Katedrze prowadzone są również zajęcia, na których studenci mają możliwość zapoznania się z tajemnicami jeszcze jednego małego języka – udmurckiego.

Dzięki tym wszystkim działaniom Katedra Hungarystyki Uniwersytetu Warszawskiego jest ośrodkiem oferującym najbardziej kompleksowy program nauczania języków ugrofińskich w całej Polsce. Obecnie pracuje w niej 17 wykładowców, w tym dwóch profesorów wizytujących – jeden węgierski i jeden fiński, a uczy się 180 studentów (100 na specjalizacji węgierskiej i 80 na fińskiej).

Uniwersytet Jagielloński

Kraków i południowa Polska zawsze odgrywały ważną rolę w historii kultury węgierskiej. Właśnie dlatego, z punktu widzenia stosunków węgiersko-polskich utworzenie ośrodka języka i kultury węgierskiej w mieście usytuowanym nieopodal tysiącletniej historycznej granicy węgiersko-polskiej miało znaczenie strategiczne. Na Uniwersytecie Jagiellońskim już w 1969 r. nauczano języka węgierskiego w Instytucie Orientalistycznym, a później w ramach lektoratu. Samodzielna Katedra Filologii Węgierskiej powstała w roku 1989, a na jej czele stanął turkolog i językoznawca, prof. Stanisław Stachowski. Mimo początkowych trudności, związanych z brakiem wykładowców, sal i podręczników, wyrosła ona na stabilny ośrodek języka i kultury węgierskiej, w którym nauczają głównie wykładowcy i lektorzy z Węgier. Liczba pracowników dydaktycznych wynosi obecnie 10 osób. W roku akademickim 2013/2014 na Uniwersytecie Jagiellońskim uczyło się języka węgierskiego mniej więcej 80 studentów. Od 2013 r. filologia węgierska działa pod nazwą Zakładu Filologii Węgierskiej, który jest częścią utworzonego przez Wydział Neofilologii Instytutu Językoznawstwa. Także tutaj w 2007 r. jednolite studia magisterskie zostały, zgodnie z systemem bolońskim, rozbite na dwa etapy – 3-letnie studia licencjackie i 2-letnie studia magisterskie. Jeśli chodzi o program nauczania na krakowskiej hungarystyce, oprócz intensywnej nauki języka węgierskiego (tygodniowo 8-10 godzin), nacisk położony jest głównie na nauczanie literatury oraz kultury (filmu) XX i XXI wieku. Ponadto w dużym wymiarze czasowym prowadzone są zajęcia z przekładu tekstów specjalistycznych, między innymi urzędowych, dotyczących stosunków unijnych czy służby zdrowia.

Spośród języków ugrofińskich w ramach filologii węgierskiej studenci mają też szansę przyswoić język estoński – na pierwszym roku studiów licencjackich mogą uczęszczać na zajęcia poświęcone kulturze estońskiej, a od drugiego roku aż do samego końca studiów magisterskich program studiów przewiduje praktyczną naukę języka estońskiego, którą prowadzi lektor z Estonii. Do ciekawostek dotyczących programu krakowskiej hungarystyki należy fakt, iż na pierwszym roku studiów licencjackich obowiązkowe jest zaliczenie 60 godzin łączny.

W ciągu 25 lat działalności z krakowskiej hungarystyki wyszły dwie znakomite tłumaczki literatury węgierskiej i polskiej – Etela Kamocka i Anna Butrym. Także ten fakt dowodzi, iż UJ stał się ważnym ośrodkiem hungarologicznym.

Uniwersytet Adama Mickiewicza

Spośród trzech polskich ośrodków hungarystycznych najmłodsza jest założona w 1992 r. na UAM Pracownia Hungarystyki, która powstała przy prowadzonej przez prof. Jerzego Bańcerowskiego Katedrze Językoznawstwa Ogólnego i Stosowanego. Początki Pracowni sięgają jednak już lat trzydziestych XX wieku, kiedy przez krótki czas prowadzony był tam lektorat języka węgierskiego. Pomysł utworzenia hungarystyki pojawił się już w latach siedemdziesiątych, na wniosek językoznawcy, profesora Czesława Kudzinowskiego. Pomysł ten został jednak zrealizowany dopiero po zmianie ustroju, w dużej mierze dzięki zabiegom ówczesnego ambasadora Węgier, Ákosa Engelmayera. Na czele składającego się zaledwie z czterech osób zespołu nauczycieli stanął historyk sztuki János Brendel. W momencie otwierania kierunku istotne było wprowadzenie tzw. programu hungarologicznego, o bardziej kompleksowym – w porównaniu z profilem ówczesnej warszawskiej i krakowskiej hungarystyki – zakresie, który wykraczał poza tradycyjne rozumienie filologii opartej na literaturoznawstwie i językoznawstwie. Program obejmował wiele godzin zajęć z historii, kultury, przewidywał również seminarium dziennikarskie oraz zajęcia poświęcone gospodarce węgierskiej. Celem było zapewnienie studentom bardziej wyspecjalizowanej i aktualnej wiedzy z zakresu hungarologii. Niestety, od tamtej pory wielokrotnie modyfikowano program, najczęściej po to, by dostosować go do coraz ostrzejszych wymagań akredytacyjnych i w obecnym programie poznańskiej hungarystyki niewiele jest już śladów początkowych idei. W 2001 r. zmieniono nazwę kierunku na filologię węgierską.

W 2005 r. połączono poznańską hungarystykę z filologią fińską i w ten sposób powstała ugrofinistyka, która funkcjonuje do dziś jako Zakład Filologii Ugrofińskiej w Instytucie Językoznawstwa Wydziału Neofilologii. Należy wspomnieć, że na uniwersytecie w Poznaniu filologia fińska istnieje od 1975 r. i powstała przy Instytucie Filologii Germańskiej w ramach Zakładu Skandynawistyki. Zakład w 1985 r. został przekształcony w katedrę dzięki temu, że obok szwedzkiego, norweskiego i fińskiego zaczęto tam nauczać języków bałtyckich: litewskiego i łotewskiego. W 2005 r. Zakład Bałtologii (lituanistyka i letonistyka) odłączył się od Katedry Skandynawistyki i do dzisiaj tworzy odrębną jednostkę w Instytucie Językoznawstwa. W tym samym roku połączono filologię fińską i węgierską i utworzono Zakład Filologii Ugrofińskiej. Nie pociągnęło to jednak za sobą żadnej ściślejszej współpracy, co przejawia się chociażby w tym, że ani w programie studiów hungarystycznych, ani fennistycznych nie pojawia się drugi język ugrofiński. W programie filologii fińskiej głównym drugim językiem jest szwedzki lub, fakultatywnie, estoński. Dla obu filologii charakterystyczne jest to, że studenci uczą się obowiązkowo języka klasycznego (60 godzin na II roku studiów licencjackich) oraz uczęszczają w dużym wymiarze godzin na zajęcia z języka angielskiego lub niemieckiego – takie rozwiązanie przyjęto zresztą również na innych kierunkach prowadzonych w Instytucie Językoznawstwa.

Wprowadzone w 2007 r. nowe, zgodne z systemem bolońskim (3+2), programy studiów hungarystycznych i fennistycznych różnią się od siebie również tym, że na filologii fińskiej nacisk kładziony jest na literaturę, kulturę oraz przedmioty skupione wokół zjawisk zachodzących w Skandynawii, podczas gdy program studiów hungarystycznych, nawet w porównaniu z hungarystykami w Warszawie i Krakowie, przewiduje mniej zajęć z literatury, historii czy kultury węgierskiej. Przedmioty obecne w programie są związane przede wszystkim z językoznawstwem – pragmatyka językowa, teoria i praktyka przekładu, tłumaczenie specjalistyczne (język prawny i prawniczy, język biznesowy, język naukowy, język i kultura itp.). Zorientowanie na językoznawstwo wynika ze składu osobowego jednostki – pięcioro z ośmiorga pracowników to językoznawcy. Przejawia się to również w tym, że mimo stosunkowo krótkiej historii zakładu, ukazały się dotąd dwie istotne publikacje z zakresu językoznawstwa: *Węgiersko-polski słownik tematyczny* (2000) oraz *Język estoński dla początkujących t. I-II*. (2010, 2011). Warto wspomnieć

również cztery tomy z serii *Bibliotheca Hungarica* zawierające prace poświęcone związkom węgiersko-polskim. Poznańska ugrofinistyka, mimo krótkiego czasu istnienia, udowodniła, że obok ośrodków w Warszawie i Krakowie stanowi ważny ośrodek badań ugrofińskich w Polsce.

Problemy nauczania języków ugrofińskich

Z powyższego krótkiego przeglądu wynika, że trzy polskie ośrodki ugrofinistyczne nie konkurują ze sobą ani terytorialnie, ani pod względem profilu kształcenia, bowiem każdy z nich, koncentrując się na innych kompetencjach, ma swoją własną specyfikę.

Jednocześnie ośrodki te mają sporo cech wspólnych. Wspomnę o kilku z nich. Przede wszystkim należy uznać za pozytywne zjawisko zaobserwowane w ostatnich latach: znaczne ożywienie studiów doktoranckich. Obecnie w Warszawie jest 8 doktorantów, w Krakowie czterech, a w Poznaniu jeden – w porównaniu z poprzednimi latami (pojedynczy doktoranci) należy to uznać za dobry wynik, co dobrze rokuje na przyszłość, stwarzając możliwości rozwoju naukowego.

Ponadto, siłą przyciągającą studentów jest szeroka oferta wyjazdów stypendialnych. Dotyczy to w szczególności studiów hungarystycznych, gdzie oprócz programów Erasmus+ i CEEPUS studenci mogą skorzystać z trwających od jednego do pięciu miesięcy wyjazdów stypendialnych na Węgry, zapewnianych dzięki odrębnej umowie między państwami. Oprócz tego, niezwykle popularne są roczne stypendia Instytutu Balassiego (węgierskiego odpowiednika polskiego Instytutu Adama Mickiewicza) oraz szkoły letnie w Debreczynie, Pécsu i Budapeszcie. Większość studentów chętnie korzysta z tych możliwości, które nie tylko pozwalają aktywnie i intensywnie uczyć się języka w naturalnym otoczeniu, lecz również stymulują do dalszej nauki.

Nie wolno zapominać o tym, że władze uniwersyteckie w większości wypadków mają pozytywny stosunek do małych filologii, w zależności od możliwości zapewniają wsparcie i dążą do tego, by małe filologie wzbogacały i ubarwiały ofertę dydaktyczną uniwersytetu. Jednocześnie nasze filologie ściśle współpracują z węgierskimi, fińskimi i estońskimi ambasadami, instytutami kultury czy mniejszymi organizacjami, dla których istotne jest to, by ich rodzimy język oraz kultura były odpowiednio reprezentowane na polskich uniwersytetach. W niektórych wypadkach przyjmuje to formę konkretnej pomocy.

Języki ugrofińskie charakteryzują się łatwą do przyswojenia, mającą fonetyczny charakter ortografią, brak jest w nich rodzajów gramatycznych, a słowa mają przejrzystą budowę.

Mit języków nienauczalnych

Jak wspomniałam we wstępie, w odniesieniu do wszystkich trzech języków – a ze względu na ożywione stosunki w szczególności do węgierskiego – w Polsce panuje przekonanie, że są to języki „niemożliwe do nauczenia”. Odstraszające mogą wydawać się długie słowa, wynikające z aglutynacyjnego charakteru tych języków, czy wymowa oparta na specyficznych, trudnych do wyartykułowania samogłoskach. A jeśli już osoba rozpoczynająca naukę pokona pierwsze wątpliwości i, poddając się urokowi egzotyczności, postanowi, że mimo wszystko spróbuje opanować język, z pewnością będzie musiała zmierzyć się z wieloma trudnościami. Jeśli zabraknie jej silnej motywacji, może łatwo zniechęcić się do dalszej nauki.

Jakie są owe specyficzne cechy, które rodzimym użytkownikom języków indoeuropejskich mogą wydawać się egzotyczne? Nie próbując opisać problemu całościowo, wymieniałabym przede wszystkim: harmonię wokaliczną, koniugację określoną i nieokreśloną, specyficzny sposób wyrażania dzierżawczości, trójkierunkowość w określaniu relacji przestrzennych, odmienne zasady szyku wyrazów. Z drugiej strony, języki ugrofińskie posiadają również takie cechy, które z punktu widzenia nauki mogą być uznane za zalety: charakteryzują się na przykład łatwą do przyswojenia, mającą fonetyczny charakter ortografią, brak jest w nich rodzajów gramatycznych, a słowa mają przejrzystą budowę. Wyrazy w językach ugrofińskich mogą być bardzo długie, jednak studenci, wraz ze stopniowo zdobywaną wiedzą z zakresu morfologii, zaczynają dostrzegać logikę w strukturze

słowotwórczej wyrazów, a z czasem sami zaczynają się bawić niezliczonymi możliwościami derywacyjnymi. Za najważniejszy czynnik ułatwiający naukę uznałabym to, że w węgierskim jest bardzo mało wyjątków od reguł gramatycznych. Dzięki tej własności student, kiedy tylko pokona początkowe trudności i pojmie odmienną strukturę języka, będzie coraz łatwiej budował wypowiedzi na podstawie znanych mu reguł.

To, czy dany język jest łatwy, czy trudny do nauczenia, jest w zasadzie pytaniem retorycznym. Każdy język jest jednocześnie łatwy i trudny. Nie ma obiektywnych kryteriów, według których można by uszeregować języki pod względem stopnia trudności. Jedno jest pewne: każdego języka można się nauczyć. Za przykład niech posłużą warszawscy, krakowscy i poznańscy studenci hungarystyki i fennistyki, którzy pod koniec studiów magisterskich osiągają poziom C2 w znajomości języka kierunkowego. Na tym polega różnica w kształceniu ugrofinistycznym prowadzonym na zachodnich uniwersytetach i w Polsce: tam głównym celem jest nie tyle rozwijanie praktycznej znajomości języka, co raczej poznanie struktur, w Polsce natomiast, pomimo tego, że języki nauczane są od podstaw, studenci, kończąc studia, osiągają najwyższy poziom znajomości języka. Osiągnięcie takich wyników jest możliwe dzięki dużej liczbie godzin praktycznej nauki języka oraz dzięki temu, że nauczycielami są przede wszystkim rodzimi lektorzy. Nie można też zapominać o tym, że we wszystkich trzech ośrodkach od trzeciego roku studiów licencjackich przedmioty kierunkowe są wykładane po węgiersku i fińsku, a prace licencjackie i przede wszystkim prace magisterskie przygotowywane są w języku kierunkowym. Wyniki takie osiągnęte są pomimo skromnego zasobu podręczników. W najlepszej sytuacji jest język węgierski: dostępne są dwa podręczniki przeznaczone specjalnie dla Polaków (Morczko 1957, Pontifex 2006). Poza tym w ostatnich latach na rynku pojawiło się sporo innych pozycji, nowoczesnych pod względem metodologicznym, w których nie wprowadza się żadnego języka pośredniczącego (Kovács 1999, Hegedűs-Oszkó 2005, Szita-Pelcz 2013). Zaledwie kilka lat temu wydano podręcznik do nauki estońskiego dla Polaków (Bielecki 2010, 2011). Natomiast jeśli chodzi o język fiński, całkowicie brakuje podręcznika napisanego z myślą o polskim użytkowniku. Problem ten dotyczy również podręczników do poszczególnych dyscyplin naukowych. Także tu w najlepszej sytuacji jest hungarystyka, istnieje bowiem napisana po polsku historia

Zadaniem na nadchodzące lata jest stworzenie nowoczesnych, obejmujących wyniki badań komparatystycznych węgierskich, fińskich i estońskich podręczników z zakresu historii, literaturoznawstwa czy językoznawstwa.

literatury, historia Węgier czy historia kultury (Snopek 2002). Jednak – z wyjątkiem ostatniej pozycji – prace te są w dużej mierze przestarzałe, zarówno pod względem podejścia, jak i treści. Jeśli chodzi o kulturę fińską czy estońską, to, nie licząc kilku przykładów, praktycznie brakuje podręczników. Zadaniem na nadchodzące lata jest stworzenie nowoczesnych, niepozbowionych interkulturowego spojrzenia, obejmujących wyniki badań komparatystycznych węgierskich, fińskich i estońskich podręczników z zakresu historii, literaturoznawstwa czy językoznawstwa. W ten sposób ugruntuje się tradycja nauczania i badania języków ugrofińskich w Polsce. Jest to nasza powinność choćby dlatego, że w związku z niesłabnącym w Polsce zainteresowaniem językami i kulturą Węgier oraz Finlandii, od wielu lat liczba kandydatów na studia znacznie przewyższa liczbę miejsc. Szczególnie motywujący może być fakt, że na rynku pracy istnieje zapotrzebowanie na osoby z dyplomem filologii węgierskiej czy fińskiej: nasi absolwenci znajdują zatrudnienie w bankach, firmach międzynarodowych, w najróżniejszych obszarach gospodarki. W ostatnich latach większość studentów znajduje pracę właśnie dzięki temu, że obok angielskiego czy innego popularnego języka zna również język węgierski, fiński czy estoński. Śledząc losy naszych absolwentów, obserwujemy procesy wskazujące na to, że w zglobalizowanym świecie na rynku pracy jest szansa dla znających „małe” języki.

Bibliografia

- Bielecki, R. (2010) *Język estoński dla początkujących. Słownik estońsko-polski, polsko-estoński*. Poznań: Wydawnictwo Naukowe UAM.
- Bielecki, R. (2011) *Język estoński dla początkujących. Ćwiczenia i rozwiązania*. Poznań: Wydawnictwo Naukowe UAM.
- Cieślak, T. (1983) *Historia Finlandii*. Wrocław: Zakład Narodowy im. Ossolińskich.
- Csapláros, I. (1976) *Bibliografia literatury węgierskiej w Polsce. 1821-1917, 1961-1972*. Warszawa: Wydawnictwo Uniwersytetu Warszawskiego.
- Csapláros, I., Kerényi, G. i in. (1975) *Antologia poezji węgierskiej*. Warszawa: PIW.
- Durst, P. (2004) *Lépésenként magyarul. Magyar nyelv külföldieknek. T. I-II*. Szeged: Szegedi Egyetem – Hungarológia Központ.
- Erdős, J., Prilešky, Cs. (1992) *Halló, itt Magyarországi Magyar Nyelvkönyv külföldieknek*. Budapest: Balassi Intézet.
- Felczak, W. (1983) *Historia Węgier*. Wrocław: Zakład Narodowy im. Ossolińskich.
- Hakulinen, A. (1989) *Suomalaisen keskustelun keinoja I*. Helsinki.
- Hakulinen, A. (1996) *Suomalaisen keskustelun keinoja II*. Helsinki.
- Hegedűs, R., Oszkó, B. (2005) *Magyar mozaik. Magyar nyelvkönyv*. Budapest: Akadémia Kiadó.
- Hungarolingua I-VII (1991). Debrecen: Debreceni Nyári Egyetem Kht.
- Kovácsi, M. (1999) *Itt magyarul beszélnek. I-IV. Magyar nyelvkönyv kezdőknek angol, német és francia nyelvű magyarázatokkal, szójegyzékkel, nyelvtani tárgymutatókkal és beszédgyakorlatokkal*. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó.
- Laczkó, T., Rácz, E. (2004) *Magyar üzleti nyelvkönyv*. Debrecen: Debreceni Nyári Egyetem Kht.
- Lewandowski, L. (2002) *Historia Estonii*. Wrocław: Zakład Narodowy im. Ossolińskich.
- Mroczo, E. (1957) *Język węgierski dla początkujących*. Warszawa: Wiedza Powszechna.
- Pontifex, Zs. (2006) *Język węgierski dla początkujących. Kurs z płytą CD*. Kraków: Wydawnictwo Literackie.
- Snopek, J. (2002) *Węgry. Zarys dziejów i kultury*. Warszawa: Oficyna Wydawnicza RYTM.
- Szita, Sz., Görbe, T. (2009) *Gyakorló magyar nyelvtan*. Budapest: Akadémia Kiadó.
- Szita, Sz., Pelcz, K. (2013) *MagyarOK. Magyar nyelvkönyv A1-A2*. Pécs: University of Pécs.
- Takács-Majzer, M. (red.) (2014) *Vendégoktatói hálózat*. Budapest: Balassi Intézet.

dr Csilla Gizińska

Absolwentka filologii węgierskiej na Uniwersytecie im. Eötvösa Lóránda w Budapeszcie. W latach 1992-2005 wykładała literaturę węgierską w Zakładzie Filologii Węgierskiej na UAM w Poznaniu. Obecnie jest kierownikiem Katedry Hungarystyki Uniwersytetu Warszawskiego. Zajmuje się literaturą węgierską XX wieku oraz recepcją dramatu węgierskiego w Polsce.